

DOPRAVNÍ VÝCHOVA

RVP PV

VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)

uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)

SPECIFICKÉ CÍLE:

- *Znát význam semaforu (bezpečnost), umět přecházet podle světel na semaforu*
- *Znát a respektovat pravidla správného a bezpečného chování v dopravních prostředcích a na zastávkách*
- *Umět základní pravidla silničního provozu, umět se bezpečně chovat jako chodec*
  - o *správně chodit po komunikacích - po pravé straně chodníku, vyhýbání vpravo, předcházení vlevo, po silnici vlevo proti směru příježdějících vozidel, maximálně dva chodci vedle sebe - nestrkat se, sledovat provoz,,)*
  - o *správně přecházíme vozovku - volba místa, rozhlédnutí vlevo, pak vpravo*
  - o *správně přecházíme železniční přejezd - význam světelných a zvukových signálů, závory*
- *Znát povinnou výbavu na kolo*
- *Seznámit žáky se základními pravidly silničního provozu a bezpečnosti účastníka silničního provozu,*
- *znát a pojmenovat základní dopravní značky, znát jejich význam*
- *Umět se vhodně obléknout na různé sportovní aktivity, vybrat správné ochranné prostředky, znát důležitost pestrých barev v silničním provozu a význam jednotlivých částí oblečení a sportovního vybavení ve spojení s určitým sportem nebo ročním obdobím*
- *Pohyb venku – využívání všech smyslů pro bezpečnou orientaci v dopravním prostředí*
- *Tříbení schopnosti sebeovládání, rozhodování, řešení jednoduchých situací*
- *nácvik prosociálního chování*
- *Uvědomění si úcty ke zdraví a k životu svému i ostatních, vnímání možných následků při nevhodném chování, uvědomění si možného rizika a nebezpečí*

SLOVNÍČEK POJMŮ:

CHODEC - osoba, která se pohybuje pomocí chůze. V pravidlech silničního provozu je chodec definován v užším významu jako účastník provozu na pozemních komunikacích. V Česku je podle § 2 písm. j) Zákona o silničním provozu (dále ZSP) za chodce považována i „osoba, která tlačí nebo táhne sáňky, dětský kočárek, vozík pro invalidy nebo ruční vozík o celkové šířce nepřevyšující 600 mm, pohybuje se na lyžích, kolečkových bruslích nebo obdobném sportovním vybavení, anebo pomocí ručního nebo motorového vozíku pro invalidy, vede jízdní kolo, motocykl o objemu válců do 50 cm³, psa a podobně“ (koloběžka je pro účely ZSP podle § 57 odst. 2 považována za jízdní kolo).

CYKLISTA je řidič nemotorového vozidla a je účastníkem silničního provozu.

ŘIDIČ ve smyslu pravidel silničního provozu je osoba řídící motorové nebo nemotorové vozidlo nebo tramvaj. Řidičem je i jezdec na zvířeti. Každý řidič se musí v silničním provozu řídit pravidly silničního provozu. K řízení motorových vozidel je třeba řidičské oprávnění.

SPOLUJEZDEC je člověk jedoucí či konající společnou jízdu s někým jiným. Zpravidla se tak označuje osoba, která v osobním automobilu sedí na místě vedle řidiče případně osoba sedící za řidičem motocyklu nebo neřídící osoba na tandemovém jízdním kole.

CESTUJÍCÍ (pasažér) je označení fyzické osoby, která cestuje jedním nebo postupně více dopravními prostředky.

METODICKÝ KOMENTÁŘ:

Dopravní výchova je nezbytnou součástí výchovně-vzdělávacího procesu z důvodů zvýšení bezpečnosti a snížení počtu dopravních nehod a jejich následků.

Cílem dopravní výchovy pro děti předškolního věku je získání specifických dovedností jak bezpečně reagovat v dopravní situaci, umět se v dopravním prostředí orientovat a naučit se používat základní pravidla silničního provozu přiměřeně věku. Děti by měli získávat a rozvíjet základní vědomosti a dovednosti nezbytné k bezpečnému pohybu na silnici a v jejím okolí. Znat a respektovat pravidla správného a bezpečného chování v dopravních prostředcích a na zastávkách.

Role dítěte v dopravním procesu může mít různé podoby: chodec, pasažér v autě, cestující v hromadném dopravním prostředku nebo jako jezdec na kole či koloběžce.

S uvedenými rolemi souvisí dílčí cíle, které je vhodné u dětí rozvíjet (viz Metodika dopravní výchovy v předškolním věku dítěte).

V komunitním kruhu lze navodit téma dopravní výchovy otázkami: Jak se máme chovat jako účastníci dopravního provozu na silnici a na chodníku? Uveďte příklad špatného chování a jeho důsledky v dopravním provozu. Co je to dopravní nehoda? Jak se jako její účastníci máme zachovat? Umíš zavolat rychlou záchrannou pomoc, policii, hasiče? Co uděláme, než přejdeme silnici? Kdybys mohl jet kamkoli a s kýmkoli, kam, s kým a proč by to bylo? Jak se dopravuješ do školky? Jsi připoután při jízdě automobilem? Sedíš v autosedačce? Proč je důležité, sedět v autosedačce a být při jízdě připoután? Dokážeš nám říct některá pravidla dopravního provozu pro cyklisty? Jaké je povinná výbava cyklisty?

ZÁKLADNÍ POMŮCKY:

Dopravní koberce, dopravní značky, semaforey, přechody pro chodce, vestičky, kužely. Hračky s dopravní tematikou, které nabízí školka - dopravní prostředky, dopravní cesty.

ODKAZ NA LITERATURU:

Metodika dopravní výchovy v předškolním věku dítěte. 2008. <http://www.dopravnialarm.cz/media/file/ms-metodika-dopravni-vychovy-v-predskolnim-veku-ditete.pdf>

DALŠÍ INTERNETOVÉ ZDROJE:

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/430/PROGRAM-DOPRAVNI-VYCHOVY-V-MATERSKE-SKOLE.html/>

<https://clanky.rvp.cz/clanek/s/P/18551/DOPRAVNI-VYCHOVA-DEJ-POZOR-ZAJICI.html/>

www.bezpecnecesty.cz

www.ibesip.cz/Tematicke-stranky/Dopravni-vychova-deti/Predskolni-deti

www.dopravnialarm.cz/materialy-ms/

www.cyklodoprava.cz/

<https://vzdelavani.auto-mat.cz/>

<http://centrum-semafor.cz/dopravni-vychova/>

PÍSNÍČKY A BÁSNÍČKY K TÉMATU:

Semafor

- Červená je kytička, žlutá barva sluníčka,
zelená je, milé děti, jako hrášku kulička.

„Jede, jede Ford“

„Koloběžka“-Dáda Patrasová

„Tú, tú, tú, auto už je tu,“

„Jede jede mašinka“

PŘÍKLADY AKTIVIT

JEZDÍME AUTEM BEZPEČNĚ

Druh aktivity: výtvarná

Cíle: společná koláž dětí na téma: Jezdíme autem bezpečně

Popis činnosti: námět si vymyslí děti, např. upozornění řidičů na používání dětských autosedaček, dodržování rychlosti v obci, používání bezpečnostních pásů. Využitím různých materiálů technikou stříhání, lepení, kreslení atd.

Materiál/pomůcky: výtvarný materiál

Postup:

- společná koláž dětí na zvolené téma

JEDEME

Druh aktivity: dramatická, pohybová

Cíle: umět základní pravidla silničního provozu

Popis činnosti: vyznačíme jízdní dráhu, děti představují vozidla a pohybují se dle pravidel silničního provozu

Materiál/pomůcky: Křídly, lano, barevné papíry, nůžky, pastelky, lepidlo, zavírací špendlíky.

Postup:

- Dětem vysvětlíme, jaká je jejich role jako pěšího účastníka silničního provozu. Zdůrazníme, že i v doprovodu starší či dospělé osoby je jeho povinností dodržovat pravidla účastníka silničního provozu.
- Na podlaze třídy (nebo na venkovním hřišti) vyznačíme dostatečně širokou jízdní dráhu, např. kruh - lanem, křídou, v písku tyčkou, apod., které bude představovat dvouproudou silnici
- Děti si vystřihnou svoji značku vozidla z barevného papíru a pokreslí pastelkami (identifikace „vozidla“). Připnou si ji zavíracím špendlíkem na oblečení, s pomocí učitelky
- Řízený rozhovor: Co jsem dnes zajímavého viděl(-a) cestou do školy. V průběhu vyprávění dětí klademe otázky cíleně zaměřené na dopravní tematiku. Po které straně silnice vozidla jezdí? Jezdí se na všech silnicích stejným směrem? Co je to stejný směr? Co znamená „jet v protisměru“? Může se jezdit na kole v protisměru? Po které straně jezdíš na koloběžce? Po které straně chodníku se chodí? Každou řešenou situaci podrobně vysvětlíme a vyhodnotíme správnost chování.
- Každé dítě bude představovat „vozidlo“. Můžeme vysvětlit, že každé vozidlo se pohybuje jinou rychlostí: Motocykly, osobní vozidla, nákladní vozidla. Stanovíme pravidlo pohybu „vozidel“- pohybovat se budou ve směru jízdy, tj. vpravo, stejně jako vozidla. Po obvodu kruhu – pravý jízdní pruh, uvnitř kruhu – levý jízdní pruh. Můžeme vyzkoušet, co by se stalo, pokud by některé z „vozidel“ změnilo směr a „jelo“ v protisměru (simulace porušení předpisů). Děti - vozidla budou dávat znamení o změně směru při „předjíždění“, dávat pozor, aby neohrozily nejen „vozidla“ ve svém směru pohybu - jízdy, ale také „protijedoucí vozidla“.
- Na závěr hry učitelka vyhodnotí, jak každé „vozidlo“ dodržovalo pravidla jízdy a případná porušení pravidel „jízdy“ vysvětlí.

(zdroj: <http://www.dopravnialarm.cz/media/file/ms-metodika-dopravni-vychovy-v-predskolnim-veku-ditete.pdf>)

CHODEC

Druh aktivity: dramatická, pohybová

Cíle: Znat význam semaforu (bezpečnost), umět přecházet podle světla na semaforu

Popis činnosti: vyrobíme pruhy přechodu, semafor, nacvičujeme bezpečné přecházení

Materiál/pomůcky: bílé pruhy papíru, semafor (lze si vyrobit)

Postup:

- vyrobíme pruhy přechodu, které připevníme na koberec,
- nacvičujeme s dětmi formou hry bezpečné přecházení.
- Stavíme děti do role chodců, policistů i semaforů.
- Jak přecházejí nevidomí? Seznámení dětí s rolí slepeckého psa a zvukového signálu semaforu.

- Dobrovolníci si mohou vyzkoušet přejít přechod se zavázanýma očima. Zvuk semaforu vytvoříme pomocí dřívěk. Rozhovor s dětmi o tom, jak poznají nevidomého člověka, jak jim mohou na přechodu pomoci

---

VIDITELNOST BAREV

Druh aktivity: poznávací

Cíle: rozlišit jednotlivé barevné odstíny, uvědomit si viditelnost barev

Popis činnosti: vyrobíme pruhy přechodu, semafor, nacvičujeme bezpečné přecházení

Materiál/pomůcky: Barevné papíry - alespoň formátu A3, různobarevné předměty

Postup:

- Rozhovor na téma: Jakou barvu mám rád (-a) a proč. Oblíbenou barvu se pokus zařadit, zda patří mezi barvy tmavé nebo světlé barvy. Učitelka vysvětlí, které barvy jsou je světlá a které je tmavé. Názorně ukáže. Každé dítě barvu vnímá jinak.
- Na výzvu učitelky děti pokládají předměty na barevné papíry stejné barvy nebo barevně kontrastní a rozhodují, které jsou lépe vidět a proč. Předměty si děti vyhledávají v herně (zároveň nacvičují rychlou orientaci v prostoru a postřeh, kde barevný předmět leží). Každý předmět pojmenovávají jak tvarově, tak i barevně (co nejpřesněji).
- Děti mohou také pojmenovat i barvu předmětů ležících na vedlejších barevných papírech.
- Společně vyhodnotí, která barva je nejvíce vidět na daném pozadí a proč. Vyhodnocení závěru hry učitelkou: Tmavé předměty na tmavém pozadí nejsou dobře viditelné, světlé předměty jsou dobře viditelné na tmavém pozadí ale některé barvy i na světlém. Pro bezpečný pohyb na silnici je proto lépe zvolit světlé oblečení nebo alespoň světlé doplňky oblečení.

(zdroj: <http://www.dopravnialarm.cz/media/file/ms-metodika-dopravni-vychovy-v-predskolnim-veku-ditete.pdf>)

CO TO SLYŠÍM?

Druh aktivity: poznávací, smyslová

Cíle: rozlišit jednotlivé barevné odstíny, uvědomit si viditelnost barev

Popis činnosti: vyrobíme pruhy přechodu, semafor, nacvičujeme bezpečné přecházení

Materiál/pomůcky: Nahrávky zvuků ze silničního provozu (jednotlivě)

Postup:

- Motivační rozhovor: Čím se při přecházení přes vozovku orientuješ? (Odpověď – zrakem, sluchem).
- Jak myslíš, že se orientují lidé, kteří nevidí? Vysvětlit dětem kdo je to nevidící člověk a jak ho bezpečně poznají. Přiblížit problematiku postižených spoluobčanů a jejich znevýhodnění v životě. Zdůraznit potřebu pomoci, pokud si ji handicapovaní přejí. Návlek sluchové orientace dětí. Rozpoznávání místa odkud a jaký zvuk přichází (obměna hry „Na kukačku“), ale s použitím zvuků dopravních prostředků – IZS, osobního vozidla, nákladního vozidla, zvuk příjíždějícího kola, zvuk brzdícího vozidla, atd. Pravidla hry: Děti si položí hlavu na složené ruce na stolní desce. Nesmí se zvedat hlavu. Učitelka dětem pouští ukázky zvuků ze silničního provozu. Děti určují směr odkud zvuk přichází a pokouší se uhodnout jaký

dopravní prostředek zvuk vydává. Poznámka: Hra je z důvodu náročnosti sluchové orientace vhodná pro děti ve věku od 5 ti let.

(zdroj: <http://www.dopravnialarm.cz/media/file/ms-metodika-dopravni-vychovy-v-predskolnim-veku-ditete.pdf>)

VÝROBA SEMAFORU

Druh aktivity: výtvarná

Cíle: rozlišit jednotlivé barevy na semaforu, rozpoznat rozdíl mezi semaforem pro chodce a pro auta

Popis činnosti: vyrobíme si semafor úžnými výtvarnými technikami, následují aktivity s využitím semaforu

Materiál/pomůcky: výtvarný materiál

Postup:

- Barevné označení signálů na světelném signalizačním zařízení je: Zelená, žlutá a červená. Často se zaměňuje barva žlutá za oranžovou! Na semaforu pro chodce jen žlutá a zelená.
- Vysvětlit význam barev na světelném signalizačním zařízení – semaforu.
- Vysvětlit, kde je umístěna na semaforu každá z barev.
- Vysvětlit rozdíl v umístění barev na semaforu pro vozidla a pro chodce.
- Zaměřit se i na krizové situace, které mohou vzniknout při vstupu do vozovky – dítě vstoupí na zelenou, ale nestačí přejít. Během přecházení se objeví červená. Děti by měli vědět, jak v takové situaci reagovat a nepropadat panice a v klidu dokončit přecházení. (ovšem zdůraznit, že se nesmí na přechodu chodit pomalu – loudání se..).
- Pozor: Barevné označení signálů na světelném signalizačním zařízení je: Zelená, žlutá a červená. Často se zaměňuje barva žlutá za oranžovou! Na semaforu pro chodce jen žlutá a zelená.

<https://carujeme.cz/wp-content/uploads/2014/07/cardboard-box-ideas17.jpg>

